

Aviat farà trenta anys del traspàs d'Enric Massó Urgellès (1914-1986), escriptor nascut i mort a Barcelona, però sempre molt vinculat a Riudoms i al qual el CERAP va atorgar el Premi Rosa dels Vents.

La biografia de Massó, com la dels de la seva generació, va sofrir l'impacte i les conseqüències de la Guerra Civil i amb la derrota es va veure obligat a exiliar-se a França. Retornat a Catalunya començà a escriure de nou en català principalment contes, poesia, teatre i relats curts en el context literari migrat d'aquells anys foscos de la postguerra. L'any 1960 es va convocar per primera vegada després de la desfeta el Premi Sant Jordi de Novel·la, del qual va resultar guanyador amb *Viure no és fàcil*. De la seva obra destaquem també *Els dos miralls*, *Mort de Guerra* i *Betsabé*.

La seva escriptura va ser acusada de massa realista i de transcriure la naturalitat del llenguatge parlat sense elaborar-lo literàriament. Sobre Riudoms escriu inspirat en el paisatge i la gent, i el narra amb força, tendresa i realisme. Els riudomencs els descriu amb el gentilici redoltins, un poble com Riudoms però «disfressat en geografia».

El bocí que reproduïm reflecteix els trets essencials de la pagesia com una forma de viure i veure el món que va perdurar fins ben avançat el segle XX. »

i quan fa un cant de calàndria dient: “A punt d'alba tothom està en peu. S'aprofiten tots els instants de claror per dedicar-los a la terra. Redoltes és un poble que viu doblegat a la terra. La terra ho és tot. La gent només treballa per a tenir-ne més. No pas per a obtenir un benestar, sinó per la pura cobejança de la seva possessió. Per això els més rics són també els que van més escarrassats. Perquè com més terra tènem més han de treballar” o bé “el tarannà del país és de poques paraules i la gent que ve del tros, sempre té poques coses a dir”. Quan escriu: “Nantrus no tenim cap collita per perdre” em recorda un temps de joves que ara, a la tardor, em torna i em fa sospitar que un escriptor com ell no sigui o hagi estat un corcò, una nosa que posava al descobert temps d'ignomínia de la mateixa manera que jo escric que “jo estimo el meu poble / de ràfecs amunt. El que no hem perdut és el “nantrus” o “naltrus”.

Fragment de l'article «Enric Massó i Urgellès o un escriptor silenciats?», de Josep Cros i Cabré, publicat a *Lo Floc*, 59 (setembre de 1984), pp. 15-18.

Pàtria, llor i ferro

Maria Eugènia Perea Virgili, directora de «Lo Floc»

El Romanticisme com a moviment literari sorgí a Alemanya i de seguida s'escampà a França, triomfà a Anglaterra i a Itàlia nasqué, el dia de sant Pere de 1798, el que seria un dels més grans poetes del període: Giacomo Leopardi. El «cigne de Recanati» –com l'anomenà Gabriel Ferrater–, dedicà un dels seus *Cants* més coneguts precisament a Itàlia: «Pàtria meva, veig els murs i els arcs,/ columnes, simulacres i les ermes/ torres dels nostres avis,/ però no veig la glòria,/ no veig el llor i el ferro que pesava/sobre els pares antics». L'aproximació de Leopardi a la Itàlia perduda a través de la poesia no és un fet aïllat sinó que va en la línia del que feren altres grans poetes de l'època atès que el plantejament programàtic del Romanticisme, entre altres valors, incloïa la reivindicació d'una pàtria enyorada i sovint en decadència. Igualment, la identificació entre llengua i nació esdevindria des d'aleshores un pilar fonamental per expressar la personalitat i el caràcter de la terra pròpia.

A Catalunya el Romanticisme arribà en una data molt concreta, el 24 d'agost de 1833 quan Bonaventura Carles Aribau –per cert també nascut

el 1798– publicà a *El vapor* l'oda «La pàtria», presentada «con el patriótico orgullo con que presentaría un escocés los versos de sir Walter Scott a los habitantes de su país». Amb aquest poema s'inicia la Renaixença literària i es desplega un simbolisme que, malgrat els avatars de la història, ha perdurat fins als nostres dies. Heus aquí els versos finals: «Ix, e crida

«Aquests estudis més l'adhesió del CERAP a la demanda popular perquè el 9 de novembre es pugui votar són i manifesten el compromís de l'entitat amb el país»

pel món que mai mon cor ingrati/ cessarà de cantar de mon patró la glòria/e passe per ta veu son nom e sa memòria/als propis, als estranys, a la posteritat».

Sembla que en els últims anys Catalunya estigui vivint una mena de Neoromanticisme amb l'actual renovellament del fet patriòtic

que fa enarborar estelades i cridar independència fins i tot els sectors tradicionalment més conservadors. En unes altres circumstàncies, l'aniversari dels tres-cents anys de la guerra de Successió hauria passat més desapercebut. Però el fat –per expressar-ho amb un concepte ben romàntic– l'ha fet coincidir amb «el procés» i amb la via catalana. S'escau més que mai, doncs, commemorar els fets de 1714 i al Centre d'Estudis Riudomencs entenem que parcialment és tasca nostra propiciar la difusió del que significaren els nou anys de guerra, la derrota austriacista i les conseqüències de la desfeta. Per això per a aquest número de *Lo Floc* hem encarregat diversos articles que, des del punt de vista civil, militar, demogràfic, lingüístic i fins i tot literari, versen sobre la guerra de Successió a Riudoms i el Camp de Tarragona. Aquests estudis més l'adhesió del CERAP a la demanda popular perquè el 9 de novembre es pugui votar són i manifesten el compromís de l'entitat amb el país. I si el fat decideix per fi algun dia mirar a una altra banda, que puguem veure, com Leopardi pretenia, la glòria, el llor i el ferro que Catalunya es mereix. »